

FINANSINSPEKTIONEN

Försäkringsbarometern

FÖRSTA HALVÅRET 2014

25 SEPTEMBER 2014

Solvenskvoterna minskar

Situationen i de svenska försäkringsföretagen och tjänstepensionskassorna har försämrats något under det första halvåret 2014. Solvenskvoterna minskade för livförsäkringsföretagen men höll sig nästan på samma nivå för skadeförsäkringsföretagen. Inget företag rapporterade en solvenskvot under 1 per den 30 juni 2014.

För livförsäkringsföretagen och tjänstepensionskassorna försämrades också trafikljuskvoterna under första halvåret 2014. Kapitalbufferten ökade något, men kapitalkravet desto mer vilket ledde till en försämrad kvot. Även skadeförsäkringsföretagen rapporterade en något försämrad trafikljuskvot.

www.fi.se

Försäkringsbarometern beskriver försäkringsföretagens finansiella styrka utifrån solvens- och trafikljusrapportering. Utvalda diagram visas efter textavsnittet. Dessutom finns en statistikbilaga till Försäkringsbarometern att ladda ned från www.fi.se/fsb2014_1.

INNEHÅLL

OM FÖRSÄKRINGSBAROMETERN	3
SOLVENS	4
TRAFIKLJUS	5
SOLVENS OCH TRAFIKLJUS	6
Solvens – alla företag	6
Trafikljus – alla företag	7
SKADEFÖRSÄKRING	8
Solvens	8
Trafikljus	9
LIVFÖRSÄKRING	10
Tjänstepensionskassor	10
Ömsesidiga livförsäkringsföretag	12
Övriga livförsäkringsföretag	14
DEFINITIONER	16
Finansiella risker	16
Försäkringsrisker	17

Om försäkringsbarometern

Försäkringsbarometern ges ut halvårsvis och baseras på den rapportering som försäkringsföretag under Finansinspektionens tillsyn är skyldiga att lämna. Barometern beskriver utvecklingen av företagens finansiella styrka utifrån solvens- och trafikljusrapportering. Detaljerad statistik om försäkringsföretagen finns i Svensk Försäkrings kvartalsstatistik. Försäkringsbarometern tar därför inte upp detta, utan fokuserar i stället på två områden som är centrala för tillsynen – solvens och trafikljus.

Solvens rapporteras årligen av skadeförsäkringsföretag enligt FFFS 2011:33 och av livförsäkringsföretag och tjänstepensionskassor enligt FFFS 2011:34. Alla företag rapporterar inte i alla perioder och därmed varierar det något vilka företag som ingår i varje barometer. Per den 30 juni 2014 var det 54 skadeförsäkringsföretag, 10 tjänstepensionskassor och 27 livförsäkringsföretag som rapporterade solvens.

Trafikljuset är ett underlag för tillsynen och baseras inte på någon föreskrift. I stort sett alla försäkringsföretag rapporterar kvartalsvis. Per den 30 juni 2014 rapporterades trafikljuset av 168 företag fördelat på 38 livförsäkringsföretag, varav 8 ömsesidigt bedrivna, 11 tjänstepensionskassor samt 119 skadeförsäkringsföretag.

Försäkringsbarometern är uppdelad i två delar, skadeförsäkring och livförsäkring. (Ett företag, AFA sjukförsäkringsaktiebolag, har på grund av sin speciella verksamhet inte tagits med i barometern.)

Resultaten i barometern redovisas sammanslaget, dels för samtliga försäkringsföretag, dels för alla företag inom respektive kategori. All inrapporterad information om enskilda företag omfattas av sekretess.

Om försäkringsmarknaden

Försäkringsföretagen kan grovt indelas i skadeförsäkringsföretag och livförsäkringsföretag. För all försäkring gäller att premier betalas in i förskott och att eventuella utbetalningar kommer senare. Det innebär att företagen får in pengar som investeras i olika typer av tillgångar. Dessa redovisas i företagets balansräkning på tillgångssidan. På skuldsidan redovisas framför allt företagets uppskattning av vilka framtida utbetalningar de kommer att göra på grund av de tecknade försäkringsavtalen. Både tillgångarnas sammansättning och strukturen på skulderna skiljer sig åt mellan skadeförsäkringsföretag och livförsäkringsföretag.

Skadeförsäkringsföretagen

Skadeförsäkringsföretagens produkter, Hem och villa, Företag och fastighet, Motorfordon och Tra-

fik och dylikt, karakteriseras av att försäkringsavtalen är ettåriga, och att skadeutbetalningar oftast sker samma år eller några år efter det att skadan inträffat. Skadeförsäkringsföretagen investerar därför huvudsakligen premierna i tillgångar som är relativt likvida, såsom korta obligationer, men också till viss del i aktier för att få bättre avkastning. Skadeförsäkringsföretagen har även vissa produkter med utsträckt utbetalningstid, som ansvarsförsäkring och skadelivräntor. Men dessa utgör normalt en mindre del. Värdet av företagens åtaganden ska normalt diskonteras med en marknadsränta, och det innebär att både företagets tillgångar och skulder är känsliga för förändringar på de finansiella marknaderna.

Livförsäkringsföretagen

I försäkringsbarometern har vi delat in livförsäkringsföretagen i tre grupper, tjänstepensionskassor, ömsesidiga livförsäkringsföretag samt övriga livförsäkringsföretag.

Tjänstepensionskassor är understödsföreningar som förmedlar tjänstepensionsförsäkring. De får inte lov att vända sig till kunder som inte är medlemmar i föreningen.

Ömsesidigt bedrivna livförsäkringsföretag utmärks av att allt överskott som uppkommer ska gå till försäkringstagarna. Dessa företag kan antingen vara ägda av försäkringstagarna (helt ömsesidiga) eller vara aktiebolag som ägs av någon annan än försäkringstagarna. De sistnämnda får inte dela ut vinst till ägaren och allt överskott ska även här gå till försäkringstagarna. Ömsesidigt bedrivna livförsäkringsföretag kan förmedla alla sorters livförsäkring.

I gruppen övriga livförsäkringsföretag ingår

- fond- och depåförsäkringsföretag, där den största placeringsrisken bärs av försäkringstagarna
- livriskföretag, som liknar skadeförsäkring med ren riskörelse som gruppliv- och sjukförsäkring
- vinstutdelande företag, som driver försäkring med sparande med vinstintresse för ägarna.

Pensionsförsäkringar karakteriseras av både långa premiebetalningstider och långa utbetalningstider. Företagen förvaltar pengarna i flera decennier. Dessutom utfästs i försäkringsavtalen nominella, kanske livsvariga, pensionsbelopp. För att kunna uppfylla dessa åtaganden placerar företagen normalt i långa obligationer, men även i fastigheter och aktier, för att åstadkomma högre avkastning. Värdet av både tillgångar och skulder är därför på kort sikt mycket känsliga för förändringar i de finansiella marknaderna. Livförsäkringsföretagen klarar normalt likviditeten genom inkommande premier.

Solvens

Solvensen mäter företagets förmåga att klara sina åtaganden till försäkringstagarna. Ett försäkringsföretag ska ha ett tillräckligt stort kapital, beräknad som en kapitalbas, för att även kunna täcka eventuella framtida oförutsedda förluster.

Kapitalbasen ska minst uppgå till en beräknad så kallad erforderlig solvensmarginal¹, som beräknas utifrån verksamhetens art och omfattning. Med det avses att värdet på alla tillgångar med marginal ska överstiga värdet av de åtaganden som garanterats och villkorats i försäkringsavtalen. Om kapitalbasen för ett försäkringsföretag understiger den erforderliga solvensmarginalen ska Finansinspektionen ingripa.

Solvensknoten är kapitalbasen dividerad med den erforderliga solvensmarginalen och är ett mått på vilken buffert försäkringsföretaget har för att kunna fullfölja sina åtaganden.

Kapitalbasen omfattar inbetalat aktie- eller garantikapital, övrigt eget kapital med avdrag för utdelning samt obeskattade reserver. Därutöver kan FI medge att andra poster, exempelvis förlagslån, får räknas in. De nu gällande reglerna om solvens framgår av försäkringsrörelselagen (2010:2043) och föreskrifter från FI. Dessa regler grundar sig på EU-direktiv.

---

¹ Den erforderliga solvensmarginalen måste minst uppgå till ett garantibelopp som är bestämt enligt lag.

Trafikljus

Trafikljuset är en viktig del av FI:s metodik för tillsynen över svenska försäkringsföretag. Trafikljuset mäter hur företagen klarar exponeringen mot finansiella risker och försäkringsrisker.²

Syftet med trafikljuset är att FI i ett tidigt skede ska kunna identifiera de företag som tagit så stora risker att de inte med fullgod säkerhet kan uppfylla sina åtaganden gentemot kunderna. Om den beräknade bufferten inte bedöms som tillräcklig, gör FI en mer ingående tillsyn med både kvantitativa och kvalitativa metoder.

I trafikljuset beräknas först en kapitalbuffert utifrån det verkliga värdet på både tillgångar och skulder. Därefter ger stresstester upphov till ett sammantaget hypotetiskt ”kapitalkrav”³ som ställs på företaget. Den finansiella delen av stresstestet i trafikljuset mäter försäkringsföretagens känslighet för stora förändringar av priser på de finansiella marknaderna. Försäkringsriskerna stressas genom att förutsättningarna för de antaganden man gör vid beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna förändras. Företagen ska även ta med en ökning av sina driftskostnader i beräkningen.

Kapitalbufferten dividerad med kapitalkravet ger sedan den så kallade trafikljuskvoten. I diagrammen som presenteras i denna rapport är det respektive företagskategoris sammanlagda kapitalbuffert och kapitalkrav som redovisas. Trafikljuskvoten i diagrammen är en medelkvot av de rapporterade företagens sammanlagda kapitalbuffert dividerat med deras sammanlagda kapitalkrav.

Under fjärde kvartalet 2013 ändrades Trafikljusmodellen. Dels genomfördes en förändring av stresstestet för räntebärande tillgångar och skulder, dels infördes en explicit riskmarginal för de försäkringstekniska avsättningarna. Även beräkningen för diskonteringsräntan förändrades under samma tidsperiod, vilket också påverkade trafikljuskvoterna.

---

2 Se definitioner på sid 16–17 för alla risker som mäts i trafikljuset. För en komplett beskrivning av riskerna hänvisas till <http://www.fi.se/Rapportering/Trafikljuset/Anvisningar/>.

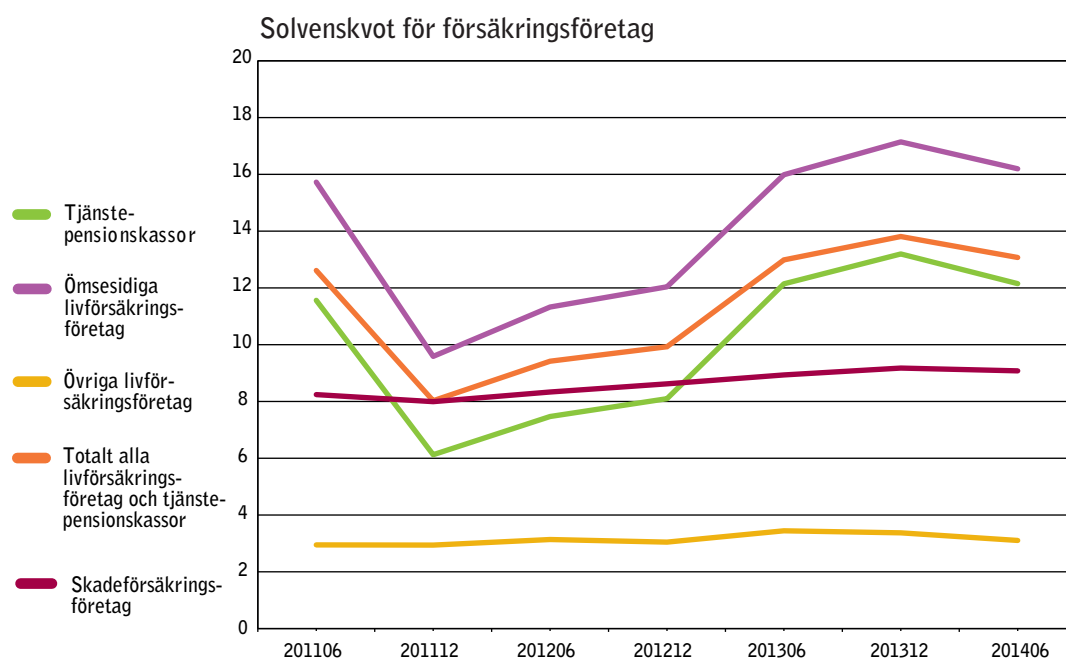
3 Kapitalkravet är inget formellt krav utan ett belopp som beräknas i trafikljusmodellen och används i tillsynssammanhang.

Solvens och trafikljus – alla företag

SOLVENSKVOT FÖR ALLA FÖRSÄKRINGSFÖRETAG

De ömsesidiga livförsäkringsföretagen hade en genomsnittlig solvenskvot på 16 per den 30 juni 2014. Tjänstepensionskassornas genomsnittliga solvenskvot låg på 12, och för de övriga livförsäkringsföretagen låg den på över 3. Den genomsnittliga solvenskvoten för alla livförsäkringsföretag som rapporterade per den 30 juni 2014 var 13.

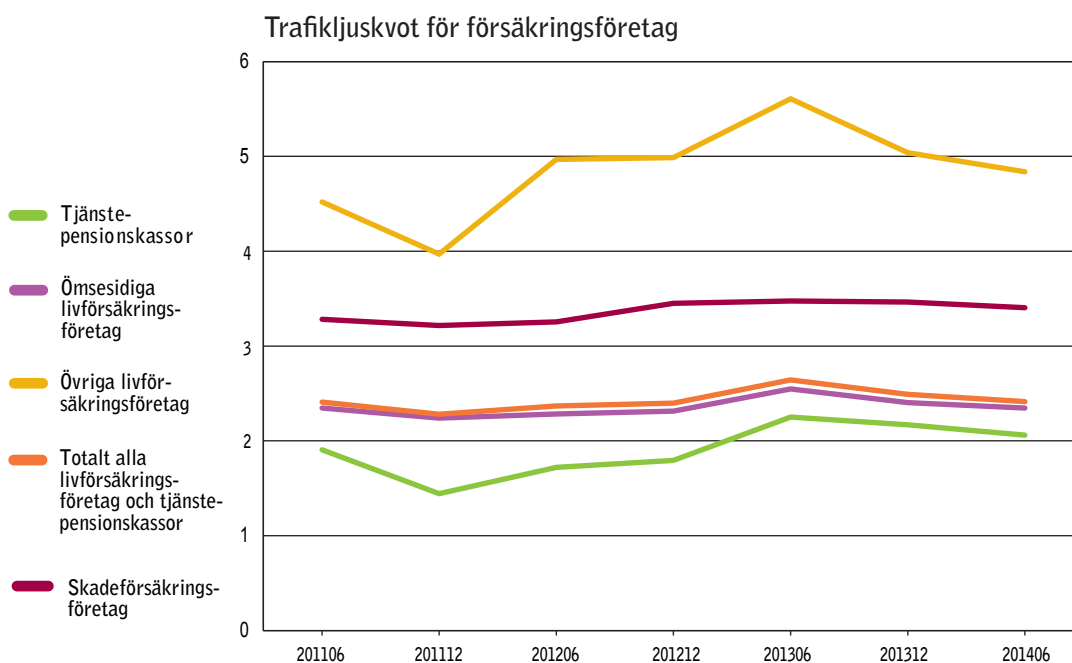
Skadeförsäkringsföretagens solvenskvot låg på 9 första halvåret 2014.

TRAFIKLJUSVOT FÖR ALLA FÖRSÄKRINGSFÖRETAG

Livförsäkringsföretagen rapporterade en försämring av trafikljuskvoten med 3 procent under det första halvåret 2014 och landade på 2,4. Kapitalbufferten ökade med 2 procent och det totala kapitalkravet med 5 procent, vilket sammantaget ledde till en försämrad trafikljuskvot.

Skadeförsäkringsföretagens trafikljuskvot försämrades med 2 procent jämfört med årsskiftet, från knappt 3,5 till 3,4.

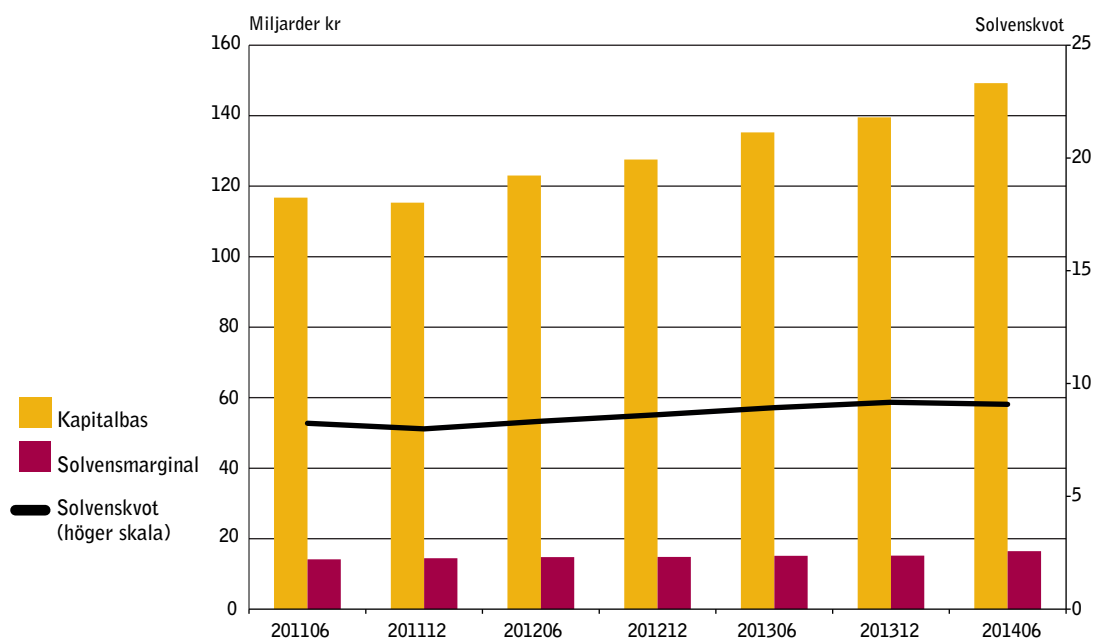
Skadeförsäkring

SOLVENS

Solvenskvoten låg kvar på strax över 9 första halvåret 2014. Per den 30 juni 2014 hade ungefär 75 procent av skadeförsäkringsföretagen en solvenskvot över 5. Inget skadeförsäkringsföretag hade en solvenskvot under 1.

Den sammanlagda kapitalbasen per den 30 juni 2014 var 149 miljarder kronor och den erforderliga solvensmarginalen uppgick till 16 miljarder kronor. Kapitalbasen ökade med knappt 7 procent och den erforderliga solvensmarginalen ökade med 8 procent jämfört med andra halvåret 2013.

Kapital och solvens för skadeförsäkringsföretag

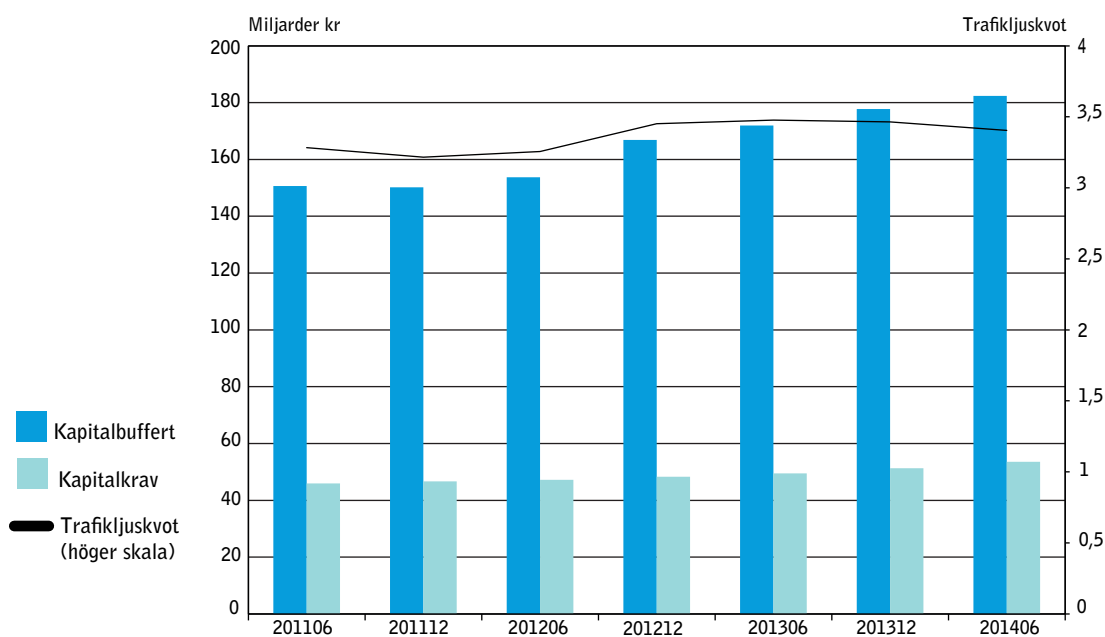
TRAFIKLJUS

För skadeförsäkringsföretagen försämrades trafikljuskvoten med 2 procent jämfört med rapporteringen vid årsskiftet, från knappt 3,5 till 3,4. Kapitalbufferten ökade med 3 procent, men kapitalkravet med 4 procent, vilket ledde till en försämrad trafikljuskvot.

För skadeförsäkringsföretagen motsvarade de finansiella riskerna 66 procent av det totala kapitalkravet, medan försäkringsriskerna stod för 34 procent. Aktiekursrisken utgjorde det enskilt största kravet på eget kapital med 50 procent, följt av skadeförsäkringsrisken på 30 procent. Aktiekursrisken ökade med 7 procent och skadeförsäkringsrisken med 1 procent. Störst förändring rapporterades inom dödlighetsrisken med 12 procent, men den utgjorde endast en liten del av det totala kapitalkravet.

Skadeförsäkringsföretagen har sammantaget visat en stabil nivå med en trafikljuskvot på över 3 under de senaste sju kvartalen.

Trafikljusutveckling för skadeförsäkringsföretag

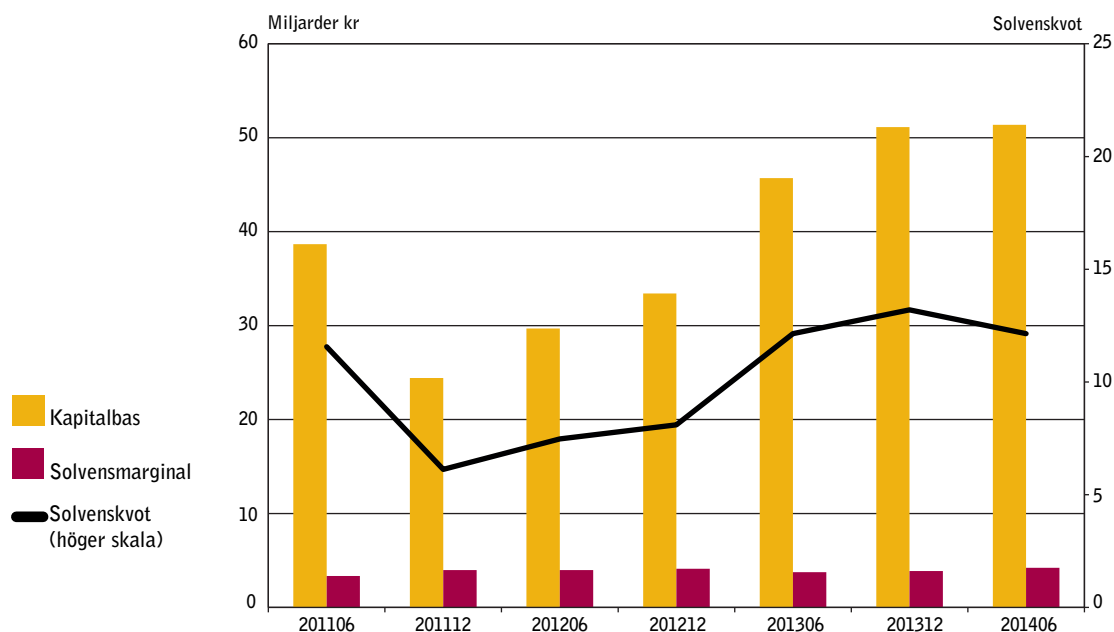
Livförsäkring

TJÄNSTEPENSIONSKASSOR

Solvenskvoten minskade med 8 procent, från 13 till strax över 12, under första halvåret 2014. Kapitalbasen per den 30 juni 2014 uppgick till 50 miljarder kronor och den erforderliga solvensmarginalen uppgick till 4 miljarder kronor. Kapitalbasen är i princip oförändrad och den erforderliga solvensmarginalen ökade med 9 procent jämfört med andra halvåret 2013.

Vid halvårsskiftet 2014 låg de flesta tjänstepensionskassor på en solvenskvot mellan 10 och 15 medan vissa hade en solvenskvot på över 20. Ingen tjänstepensionskassa rapporterade en solvenskvot under 6.

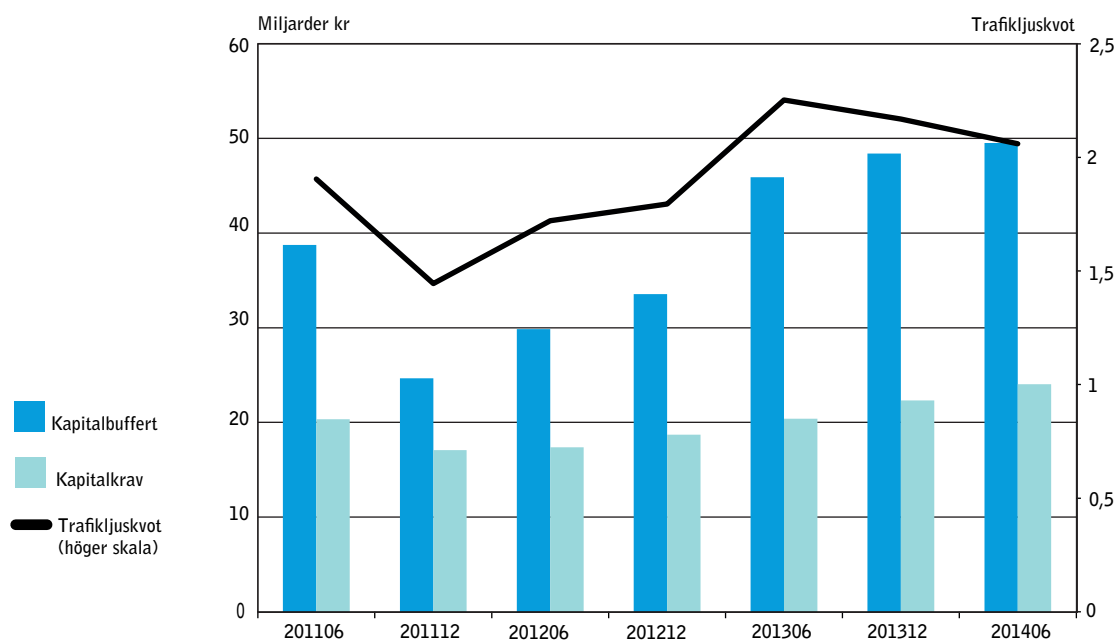
Kapital och solvens för tjänstepensionskassor

Trafikljuskvoten för tjänstepensionskassorna försämrades med 5 procent, från knappt 2,2 vid årsskiftet till knappt 2,1 vid halvårsskiftet 2014.

Kapitalkravet har under samma period ökat med 8 procent, medan kapitalbufferten har stigit med 2 procent. De finansiella riskerna utgjorde 89 procent av det totala kapitalkravet. Aktiekursrisken stod för mer än hälften av det totala kravet, 56 procent, och ränterisken för 17 procent. Aktiekursrisken ökade med 11 procent under första halvåret, och ränterisken med 3 procent. Störst förändring bland de finansiella riskerna rapporterades inom kreditrisken med en minskning på 11 procent. Försäkringsriskerna utgjorde 11 procent av det totala kapitalkravet och där var dödlighet den enskilt största risken på 10 procent. Dödlighetsrisken ökade med 14 procent jämfört med årsskiftet.

Trafikljusutveckling för tjänstepensionskassor

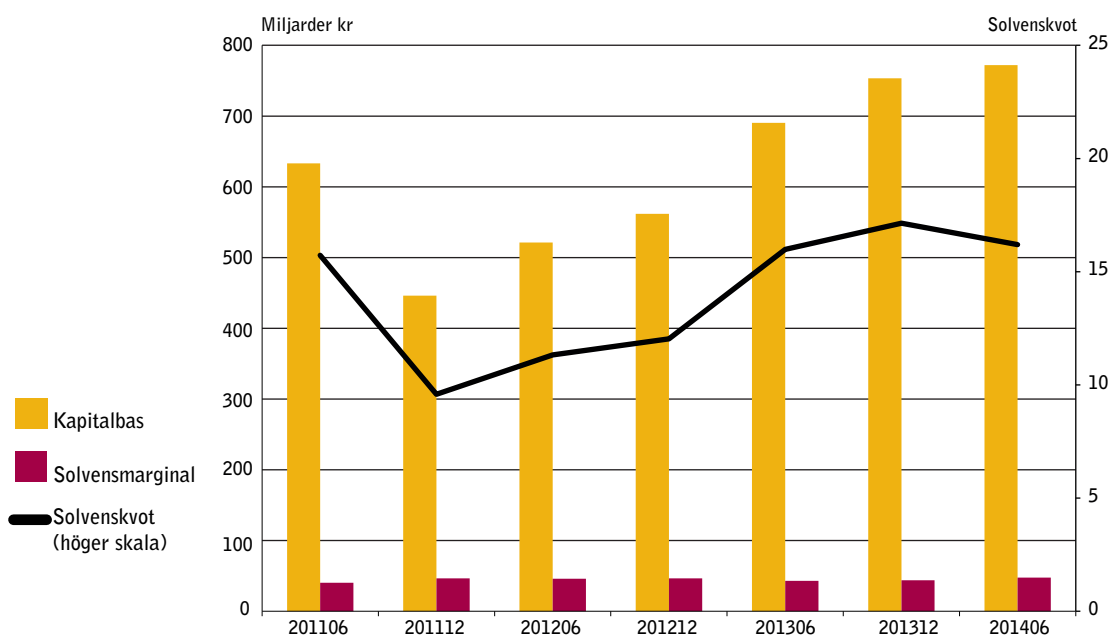
ÖMSESIDIGA LIVFÖRSÄKRINGSFÖRETAG

De ömsesidiga livförsäkringsföretagen, inklusive de företag som drivs enligt ömsesidiga principer, stod för cirka 90 procent av den totala kapitalbasen för samtliga livförsäkringsföretag och tjänstepensionskassor. Dessa företag hade liksom tjänstepensionskassorna i snitt en högre solvenskvot än övriga livförsäkringsföretag.

Solvenskvoten minskade med 6 procent, från 17 till 16 under första halvåret 2014. Kapitalbasen per den 30 juni 2014 uppgick till 772 miljarder kronor och den erforderliga solvensmarginalen uppgick till 48 miljarder kronor. Kapitalbasen ökade med 3 procent och den erforderliga solvensmarginalen ökade med 9 procent jämfört med andra halvåret 2013.

Mer än hälften av de ömsesidiga livförsäkringsföretagen hade en solvenskvot över 15. Den andra hälften låg på en solvenskvot mellan 4 och 15.

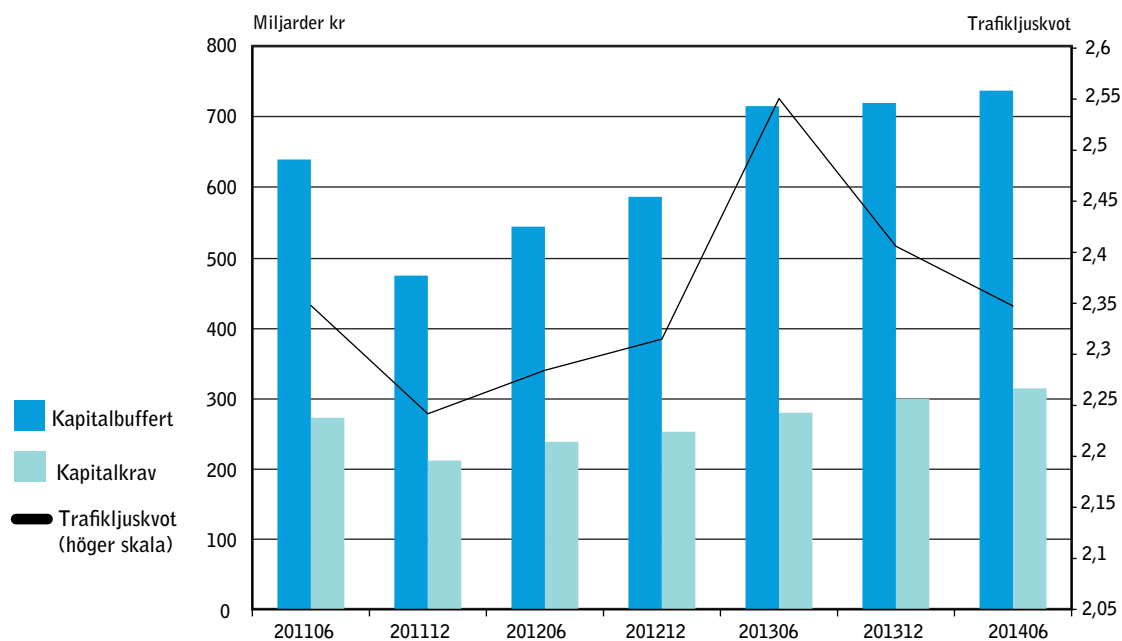
Kapital och solvens för ömsesidiga livförsäkringsföretag

För de ömsesidigt bedrivna livförsäkringsföretagen försämrades trafikljuskvoten med 2 procent från årsskiftet, från 2,4 till 2,3. Kapitalbufferten ökade med 2 procent, medan kapitalkravet steg med 5 procent vilket sammantaget ledde till en försämring av trafikljuskvoten.

Av det totala kapitalkravet motsvarades 90 procent av de finansiella riskerna. Aktiekursrisken utgjorde 59 procent följt av ränta och fastigheter på 12 procent vardera. Aktiekursrisken ökade med 7 procent och fastighetsprisrisken med 3 procent, medan ränterisken minskade med 5 procent. Försäkringsriskerna motsvarade 10 procent av det totala kapitalkravet och här utgjorde dödlighet den enskilt största risken på 8 procent, vilken också ökade med 9 procent jämfört med årsskiftet.

Trafikljusutveckling för ömsesidiga livförsäkringsföretag

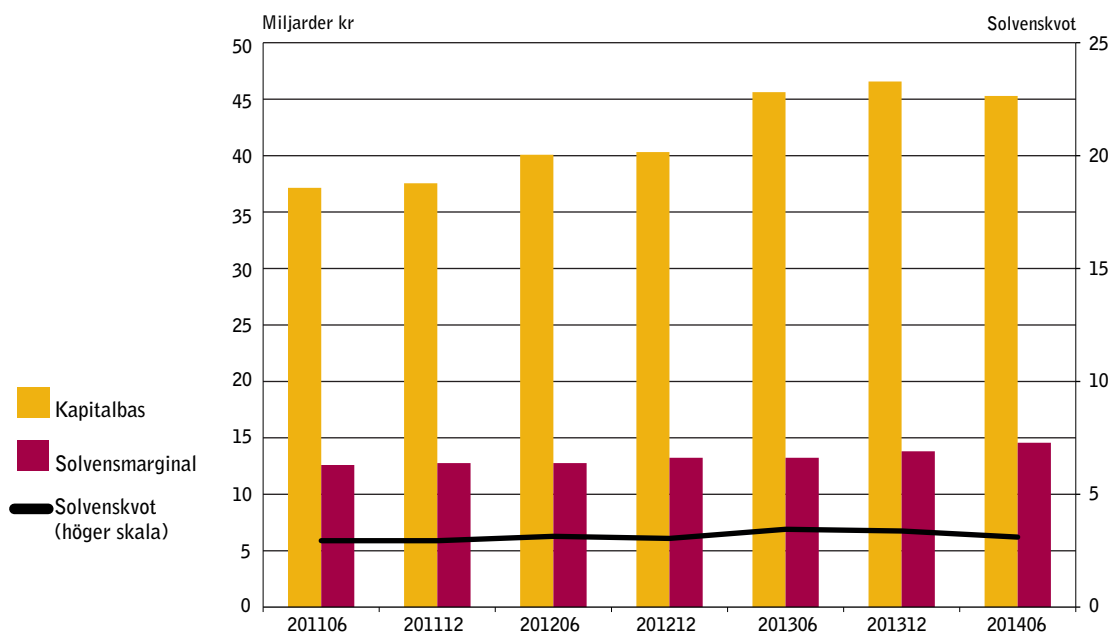

ÖVRIGA LIVFÖRSÄKRINGSFÖRETAG

Solvenskvoten minskade med 8 procent, från strax över 3 till 3 under första halvåret 2014. Kapitalbasen per den 30 juni 2014 uppgick till 45 miljarder kronor och den erforderliga solvensmarginalen uppgick till 15 miljarder kronor. Kapitalbasen minskade med 3 procent och den erforderliga solvensmarginalen ökade med 6 procent jämfört med årsskiftet 2013.

Majoriteten av de övriga livförsäkringsföretagen låg på en solvenskvot mellan 1 och 5, medan några övriga livförsäkringsföretag hade en solvenskvot på över 5.

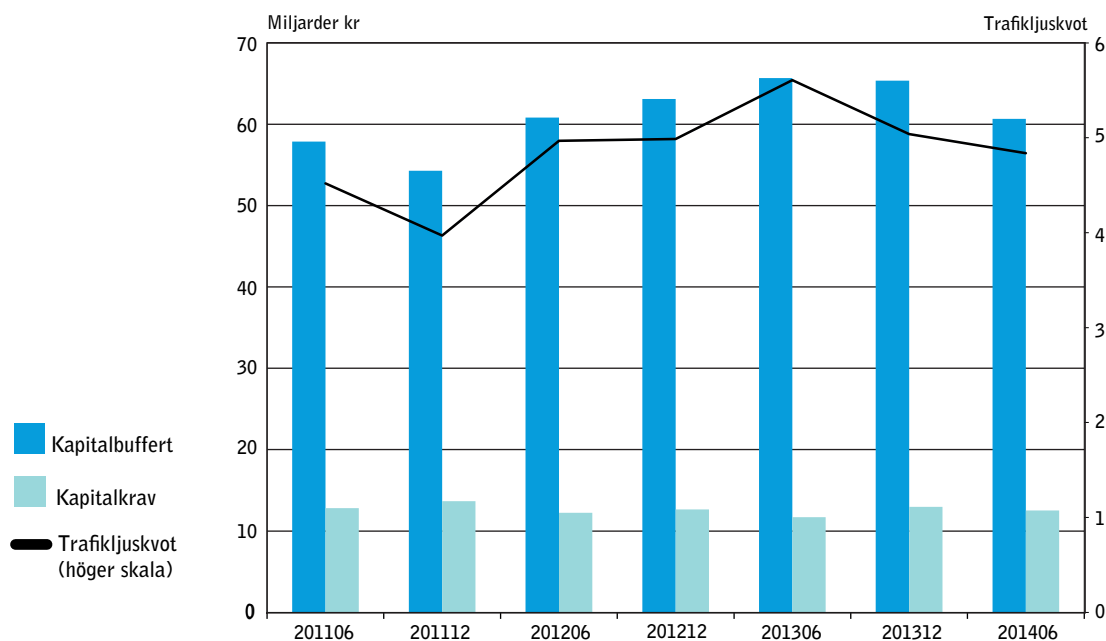
Kapital och solvens för övriga livförsäkringsföretag

För övriga livförsäkringsföretag har trafikljuskvoten försämrats med 4 procent, från 5 till strax under 5 jämfört med rapporteringen för helåret 2013. Kapitalkravet försämrades med 3 procent och kapitalbufferten med 7 procent, vilket sammantaget ledde till en försämring av trafikljuskvoten.

De finansiella riskerna motsvarade 51 procent av det totala kapitalkravet. Aktiekursrisken var fortfarande den enskilt största risken, på 31 procent av det totala kapitalkravet, trots en minskning med 15 procent. Försäkringsriskerna utgjorde 49 procent av kapitalkravet. Dödlighet var den i särklass största enskilda risken inom denna grupp på 21 procent av det totala kapitalkravet. Risken ökade med 8 procent jämfört med årsskiftet.

Trafikljusutveckling för övriga livförsäkringsföretag

Definitioner

I rapporten gäller följande definitioner för de nyckeltal, värden och vissa begrepp som presenteras i olika diagram och tabeller.

Solvenskvot Solvenskvot beräknas på följande sätt: Kapitalbas/erforderlig solvensmarginal = solvenskvot. Försäkringsföretag ska ha en solvenskvot på minst 1,0. För en fullständig redogörelse för beräkning av kapitalbasen och den erforderliga solvensmarginalen, hänvisas till ”Anvisningar Solvens” på www.fi.se. Den solvenskvot som presenteras i rapporten är en medelkvot för de rapporterade företagens sammanlagda kapitalbas dividerat med deras sammanlagda erforderliga solvensmarginal.

Obeskattade reserver Obeskattade reserver består av säkerhetsreserv, periodiseringsfond, utjämningsfond och övriga obeskattade reserver.

Trafikljus För en fullständig redogörelse för beräkning av kapitalkraven i trafikljuset, hänvisas till ”Anvisningar Trafikljus” på www.fi.se. Nedan ges kortfattade beskrivningar av respektive risker.

Skadeförsäkringsföretag Analysen avser rikstäckande skadeförsäkringsföretag, rikstäckande captiveföretag och större lokala skadeförsäkringsföretag. Företagen kan vara ömsesidigt bedrivna eller vinstutdelande

Livförsäkringsföretag Analysen avser rikstäckande livförsäkringsföretag, rikstäckande fond- och depåförsäkringsföretag och tjänstepensionskassor. Dessa har i sin tur delats upp efter företagens verksamhet: ömsesidigt bedrivna livförsäkringsföretag, tjänstepensionskassor och övriga livförsäkringsföretag.

Spread Med spread avses skillnaden i ränta mellan den riskfria räntan och räntan på den räntebärande tillgången.

Trafikluskvot Den trafikluskvot som presenteras i rapporten är en medelkvot av de rapporterade företagens sammanlagda kapitalbuffert dividerat med deras sammanlagda kapitalkrav.

Konsolideringsfond Överskott som uppstår i ett icke-vinstutdelande företag uppsamlas i konsolideringsfonden, vilken utgör riskkapitalet i företaget.

FINANSIELLA RISKER

Ränterisk Ränterisk är risken att försäkringsföretagens finansiella ställning påverkas negativt av förändringar i marknadsräntorna. Kapitalkravet för ränterisken beräknas genom att mäta hur tillgångar och skulder påverkas av en ränteförändring. Om det är mest ofördelaktigt för försäkringsföretaget att samtliga räntor faller, ska effekten av ett fall beräknas – annars av en stigning. Känslighet för förändringar i nominella och reala svenska kronräntan, samt känsligheten för förändringar i euroräntan beräknas.

Aktiekursrisk Aktiekursrisk är risken att marknadsvärdet på en aktieplacering sjunker. Kapitalkrav för aktiekursrisken mäts genom att beräkna effekterna av en procentuell nedgång i marknadsvärdet på aktierna. Aktieexponeringen delas upp i svenska och utländska aktier.

Fastighetsprisrisk Fastighetsprisrisk är risken att marknadsvärdet på en fastighetsplacering sjunker med 35 procent.

Kreditrisk Kreditrisk är risken för att priset på räntebärande tillgångar med kredit- eller motpartsrisk förändras och mäts genom en beräkning av hur värdet på dessa förändras, om den genomsnittliga kreditspreaden ökar enligt ett visst scenario. Med kreditspread avses här skillnaden i ränta mellan

den räntebärande tillgången och den riskfria räntan, oavsett om den skillnaden utgör en premie för kredit-, motparts-, likviditetsrisk eller något annat. Kapitalkravet för kreditrisk beräknas med två scenarier: en fördubbling av kreditspreaden och en ökning av kreditspreaden med 25 baspunkter. Där efter väljs den beräkning som ger störst kapitalkrav. Det innebär att spreadförändringen alltid uppgår till minst 25 baspunkter.

Valutarisk Valutarisk är risken för ökad (valuta)exponering i tillgångar och skulder till följd av förändringar i valutakurserna och mäts som en tänkt kursförändring på +/- 10 procent gentemot svenska kronor för respektive valuta. Endast risken för en ökad valutaexponering mäts, varför det sämsta utfallet ska väljas.

FÖRSÄKRINGSRISKER

Driftskostnadsrisk Driftskostnadsrisken är risken att försäkringsföretagets fasta kostnader ökar under det kommande året. Kapitalkravet för driftskostnadsrisk är 10 procent av de fasta kostnaderna.

Skadeförsäkringsrisker Försäkringsrisker omfattar både risken att försäkringsutfallet under det kommande året blir ovanligt ogynnsamt och att slutbetalning för redan inträffade skador blir dyrare än beräknat. Beräkningen görs separat för varje försäkringsgren.

Livförsäkringsrisker Försäkringsrisker för livförsäkringsrörelse bedrivna i såväl livförsäkringsföretag, tjänstepensionskassor samt för fastställda skadelivräntor. Livförsäkringsrisker består av dödlighetsrisk, sjuklighetsrisk samt annullationsrisk, det vill säga risken att avtalet i förtid sägs upp eller reduceras i framtida värde.

Finansinspektionen
Box 7821, 103 97 Stockholm
Besöksadress Brunnsgatan 3
Telefon 08-787 80 00
Fax 08-24 13 35
finansinspektionen@fi.se

www.fi.se